

NIVELLS D'INSTRUCCIÓ DE LA POBLACIÓ ADULTA DE PALMA

Francisca Pons Munar i Jaume Obrador Soler

Introducció

En la mesura en què s'avança en un treball educatiu en el si d'una comunitat es van descobrint aspectes que poden incidir i que, de fet, incideixen en les actituds de la comunitat o en la manera de situar-se en front de determinats problemes. És important que el treball educatiu pugui anar aprofundint, a nivell científic, en les diverses variables que hi incideixen, de les quals pot dependre el resultat positiu o el fracàs d'una iniciativa educativa.

Una d'aquestes variables és, sens dubte, el nivell educatiu de la població: l'analfabetisme, tant absolut com funcional, els estudis secundaris i els estudis superiors. Els autors d'aquest treball hem intentat aportar a la Federació d'Associacions de Veïns de Palma les dades que, a partir del Padró Municipal d'Habitants (PMH) rectificat a 1 de gener de 1993, hem extret sobre els nivells d'instrucció de la població adulta de Palma.

Les dades que segueixen serviran de base al Consell Científic d'Aula Cultural, per extreure conclusions útils per al projecte educatiu de la F.AA.VV. de Palma. A més, aquest treball realitzat a nivell global de tota la ciutat, l'anirem concretant barri per barri, amb la finalitat que les entitats puguin tenir un instrument adient per al seu treball educatiu i cultural quotidià.

És evident que les dades del nivell d'instrucció s'haurien de revisar amb molta freqüència perquè van canviant de forma bastant ràpida. Van morint persones amb baixos nivells d'instrucció i va passant la barrera dels 14 anys la joventut que, en general, ha pogut accedir al títol de Graduat Escolar, malgrat sigui alarmant el nivell de fracàs escolar actual.

situa en el 2'72 %, és a dir que d'un total de 260.963 habitants majors de 14 anys, 7.104 persones són analfabetes absolutes, mentres que a nivell d'Estat el percentatge és del 3'48 %. La UNESCO estableix la barrera del 5 % d'analfabetisme absolut per considerar o no un país desenvolupat en aquest camp.

Dia de la Dona. Casal d'Entitats Ciutadanes

És important referir que el percentatge d'analfabetisme absolut a Palma és superior en el cas de les dones. Sobre un total de 135.204 dones de més de 14 anys, 5.238 presenten analfabetisme absolut, cosa que representa un 3'87 % de dones analfabetes absolutes. En canvi l'analfabetisme absolut dels homes és només del 1'48 %, o sigui, que dels 125.759 homes majors de 14 anys, n'hi ha 1.866 que són analfabetes absoluts.

A Ciutat, per tant, hi ha un 73'73 % més de dones que d'homes que presenten analfabetisme absolut, mentres a l'Estat Espanyol la diferència és un poc superior: el 75 %.

A Palma el 76'05 % de l'analfabetisme absolut es concentra a les edats de més de 54 anys. El percentatge és bastant superior en el cas de les dones d'aquestes edats: el 79'76 %, mentre que, en el cas dels homes, el percentatge és del 65'64 %. Fins als 34

TAULA 1 DADES POBLACIÓ DE PALMA PER SEXES						
HOMES			DONES			POBLACIÓ TOTAL
TOTAL HOMES	+14 ANYS	+14 ANYS	TOTAL DONES	+14 ANYS	+14 ANYS	
155.782	125.759	48'76 %	163.677	135.204	51'24%	319.459

1.- ANALFABETISME

1.1.- Analfabetisme absolut

Entenem per **analfabet absolut** aquell que, tenint més de 14 anys, en el PMH figura com a "sense estudis", o sigui, que diu que no sap llegir ni escriure.

A Palma, el percentatge d'aquest nivell d'analfabetisme es

anys els percentatges d'analfabetisme absolut estan prou equilibrats entre homes i dones.

1.2.- Analfabetisme funcional

A manca d'estudis més seriosos i profunds sobre el tema, el concepte d'**analfabetisme funcional** inclou totes aquelles persones que no posseeixen la titulació de *Graduat Escolar* o equivalent, o sigui que, seguint els termes emprats en el PMH, s'inclouen en aquesta categoria les persones "sense estudis", "amb primària incompleta" i "amb primària". En queden així excloses les persones a partir de la possessió del que en el PMH és anomenat "Batxiller Elemental", que el consideram l'equivalent al "Graduat Escolar". De totes maneres convé tenir present que, si per analfabetisme funcional es contemplàs el fet de no estar preparats avui per desenvolupar-se normalment dins la societat -no saber interpretar ni omplir una instància, no saber interpretar o redactar més o manco correctament una carta o no comprendre el contingut d'un article d'un periòdic-, ens trobaríem amb un percentatge molt més elevat d'analfabetisme funcional. Aquest és el real, però falten les dades estadístiques necessàries per avaluar-lo.

De totes maneres és important parar esment en els nivells d'analfabetisme funcional, que es dedueix del PMH, com a indicadors d'un nivell d'instrucció a superar, per tal de potenciar la participació de totes les persones adultes en els quefers culturals i socials de la nostra ciutat.

La població de més de 14 anys, segons la rectificació abans citada del PMH, és de 260.963 persones, de les quals el 48'93 %, o sigui 127.713 persones, no posseeixen la titulació de Graduat Escolar. Aquestes dades difereixen en un 8'07 % de les dades extretes del PMH de 1986, segons les quals a Palma hi havia un 57 % de població de més de 14 anys analfabeta funcional.

La següent TAULA 2 representa el percentatge comparatiu d'analfabetisme funcional entre el PMH de 1986 i el de 1991.

TAULA 2

PADRÓ 1986		PADRÓ 1991 ¹	
TOTAL PERSONES + 14 ANYS	% ANALF. FUNCIONAL	TOTAL PERSONES + 14 ANYS	% ANALF. FUNCIONAL
256.657	57 %	260.963	48,94 %

¹- Es tracta de la rectificació del PHM del 91 feta l'1 de gener del 93

Seria aconsellable una investigació sobre les causes que hagin pogut influir en la baixada de l'índex d'analfabetisme tant absolut com funcional en aquests darrers 6 anys (des del 86 a inicis del 93).

TAULA 3

ANALFETISME FUNCIONAL PER GRUPS D'EDAT, EN VALORS ABSOLUTS I EN PERCENTATGES²

GRUPS EDAT	TOTAL PERSONES D'AQUEST GRUP D'EDAT	POBLACIÓ SENSE GRADUAT ESCOLAR	% ³	%
15 - 19	27.058	10.372	38,3	8,1
20 - 24	26.938	4.528	16,7	3,5
25 - 29	26.553	5.124	19,3	4,0
30 - 34	24.941	6.886	27,5	5,4
35 - 39	23.163	9.546	41,2	7,5
40 - 44	22.265	11.316	50,7	8,9
45 - 49	20.587	11.466	55,7	9,0
50 - 54	15.469	9.737	62,8	7,6
55 - 59	15.930	11.432	71,7	9,0
60 - 64	15.093	11.497	76,2	9,0
+ de 64	42.966	35.809	83,3	28,0
TOTAL	260.963	127.713	48,9	100

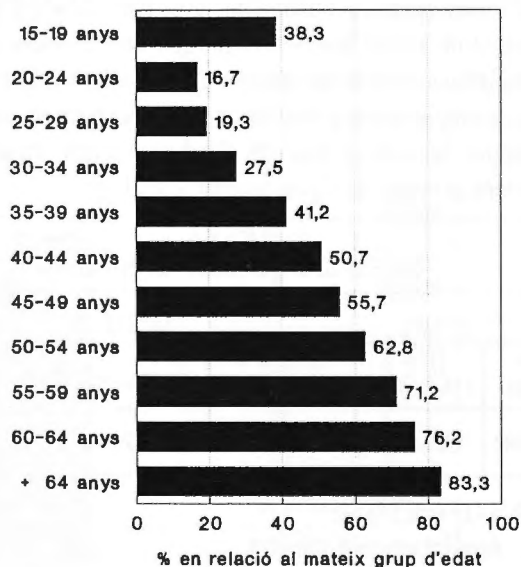
²- Taula d'elaboració pròpia.

³- Aquesta columna representa el percentatge de persones analfabetes funcionals d'aquest grup d'edat respecte al total de persones d'aquest mateix grup d'edat i la següent, l'el percentatge d'analfabets funcionals d'aquest grup d'edat en relació al total d'analfabets funcionals de Palma (127.713).

INCIDÈNCIA D'ANALFETISME FUNCIONAL

PER GRUPS D'EDAT

Grups d'edat

La TAULA 4 representa el nivell d'instrucció de la població de Palma major de 14 anys, distribuïda per sexe i grups d'edat, amb valors absoluts i percentatges.

TAULA 4

ANALFABETISME FUNCIONAL PER SEXE I GRUPS D'EDAT, EN VALORS ABSOLUTS I EN PERCENTATGES ⁴						
GRUPS EDAT	Total DONES	DONES SGE	% ⁵	Total HOMES	HOMES SGE	%
15-19	13.044	4.691	36,1	14.014	5.681	40,4
20-24	13.180	1.965	15,0	13.758	2.563	18,4
25-29	13.176	2.345	17,9	13.377	2.779	20,6
30-34	12.573	3.567	28,5	12.368	3.319	26,6
35-39	11.796	5.146	43,7	11.367	4.400	38,5
40-44	11.202	5.963	53,3	11.063	5.353	48,2
45-49	10.204	6.005	58,9	10.383	5.461	52,4
50-54	7.741	5.188	67,0	7.728	4.549	58,8
55-59	8.210	6.324	77,1	7.720	5.108	66,1
60-64	8.030	6.559	81,7	7.063	4.938	69,8
+ 64	26.048	23.099	88,8	16.918	12.710	75,0
TOTAL	135.204	70.852	55	125.759	56.861	45

Com es pot veure a la TAULA 5, a Palma hi ha 70.852 dones i 56.861 homes de més de 14 anys que no posseeix en el Graduat Escolar. Això suposa que del total de 127.713 persones analfabetes funcionals, el 55'48 % són dones i el 44'52 % homes.

TAULA 5

ANALFABETISME FUNCIONAL EN POBLACIÓ DE + DE 14 ANYS			
SEXE	Subtotal	Sense Graduat Escolar	% ⁶
Dones	135.204	70.852	52,40
Homes	125.759	56.861	45,21
TOTAL	260.963	127.713	48,93

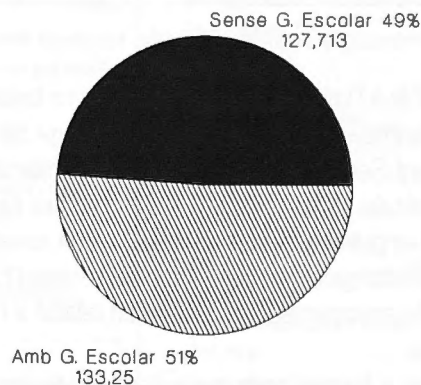
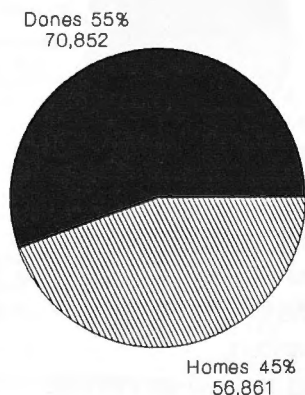
⁶- Aquesta columna fa referència al percentatge d'analfabetes funcionals en relació a la població total de més de 14 anys del mateix sexe.

NIVELL D'INSTRUCCIÓ
POBLACIÓ MAJOR DE 14 ANYS: 260,963

⁴- Taula d'elaboració pròpia.

⁵- A aquesta Taula, com a l'anterior, els percentatges de cada grup de sexe i edat estan fets sobre el total de població del dit grup.

ANALFABETISME FUNCIONAL PER SEXES
Total sense Grad. Esc.:127,713

2.- ALTRES NIVELLS D'INSTRUCCIÓ

2.1.- Ensenyament Secundari

Convé tenir present que les dades del PMH només reflecteixen el nivell acadèmic que una determinada persona "diu" que ha assolit, però queda sense determinar quina és la situació real d'analfabetisme funcional d'aquella persona. De fet ens podem trobar amb persones que, sense el títol de Graduat Escolar, estan perfectament capacitades per desenvolupar-se dins la societat en el sentit expressat a l'apartat 1.2 d'aquest estudi. Per altra banda pot haver-hi persones, i de fet n'hi ha, que havent assolit nivells d'instrucció superiors són analfabetes funcionals per manca d'exercici i d'actualització dels coneixements adquirits.

Per a la confecció de la TAULA 6 hem emprat també les dades del PMH actualitzat a l'1 de gener de 1993. Dins l'apartat d'Ensenyament Secundari de la dita Taula s'hi inclouen els que diuen tenir el títol de "Graduat Escolar" o

equivalent, el de "Batxiller Superior" o equivalent i el de "Formació Professional".

A la TAULA 6 es poden comparar els distints nivells d'instrucció per grups d'edat i per sexe, amb nombres absoluts i percentatges.

TAULA 6

GRUPS EDAT	DONES							HOMES						
	TOTAL DONES	ENSENY. SECUNDARI	%	TÍTOL MITJÀ	%	TÍTOL SUPE.	%	TOTAL HOMES	ENSENY. SECUNDARI	%	TÍTOL MITJÀ	%	TÍTOL SUP.	%
15-19	13.044	8.352	64,03	1	-	-	-	14.014	8.333	59,66	14.014	-	-	-
20-24	13.180	10.858	82,35	310	2,35	47	0,36	13.758	10.981	79,81	163	1,18	51	0,37
25-29	13.176	8.784	66,66	999	7,58	1.048	7,95	13.377	9.141	68,33	530	3,96	927	6,93
30-34	12.573	6.742	53,62	1.196	9,51	1.068	8,49	12.368	7.072	57,18	698	5,64	1.279	10,34
35-39	11.796	4.842	41,05	957	8,11	851	7,21	11.367	5.139	45,21	662	5,82	1.166	10,25
40-44	11.202	4.030	35,97	708	6,32	501	4,47	11.063	4.104	37,10	646	5,84	960	8,67
45-49	10.204	3.305	32,39	593	5,81	301	2,95	10.383	3.461	33,33	724	6,97	738	7,10
50-54	7.741	1.980	25,58	433	5,59	140	1,81	7.728	82.116	27,38	546	7,06	517	6,68
55-59	8.210	1.449	17,65	347	4,23	90	1,10	7.720	1.746	22,62	409	5,30	457	5,91
60-64	8.030	1.104	13,75	300	3,73	67	0,83	7.063	1.341	18,99	364	5,15	420	5,91
+ 64	26.084	2.094	8,03	682	2,61	173	0,66	16.918	2.341	13,84	789	4,66	1.077	6,37
TOTAL	135.204	53.540	39,60	6.526	4,83	4.286	3,17	125.759	55.775	44,35	5.531	4,40	7.592	6,04

7.- Els dos percentatges d'aquesta TAULA fan referència dones/homes amb Ensenyament Secundari en relació al total per cada grup d'edat.

Pel que fa a l'Ensenyament Secundari, ens trobam amb una notable diferència entre sexes. El percentatge de dones amb Ensenyament Secundari és del 39,60 % en relació al total de dones de més de 14 anys, mentre que el d'homes és del 44,35%.

També es pot observar en aquesta TAULA en ambdós sexes com els percentatges de persones que posseeixen l'Ensenyament Secundari és enormement decreixent en relació a l'augment de les edats.

Referent a les persones que estan en possessió d'un Títol Mitjà, és curiós observar com en aquest cas el percentatge de dones és lleugerament superior al dels homes (4,83 % de dones i 4,40 d'homes).

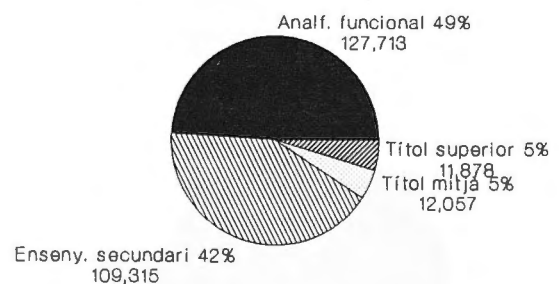
Voldríem destacar que en el grup de dones amb possessió del Títol Mitjà, compreses entre els 25 i els 39 anys, s'observen uns percentatges significativament més alts que en altres grups d'edat del mateix sexe. Ens atreviríem a apuntar el paper que ha jugat l'emancipació de la dona en aquests grups d'edat.

Pel que fa als homes, els percentatges més elevats d'obtenció del Títol Mitjà es troben entre els grups d'edat que van dels 45 als 54 anys.

Si miram els Estudis Superiors, la cosa canvia: el percentatge d'homes amb Títol Superior és quasi el doble que el de les dones (6,04 % d'homes i 3,17 % de dones).

Destaca el fet que en el grup d'edat dels 25 als 29 anys el

NIVELL INSTRUCCIÓ POBLACIÓ DE PALMA PERSONES MAJORS DE 14 ANYS

percentatge de dones amb Titulació Superior està més d'un punt per damunt al dels homes (7,95 % de dones i 6,93 % d'homes. Sembla que s'ha iniciat una tendència de les dones cap a les Titulacions Superiors.

A partir del grup de 30-34 anys en endavant el percentatge d'homes amb Titulació Superior és notòriament més elevat que el de les dones. □